

Erasmus Student Network
Serbia

VODIČ

ZA STUDENTSKU MOBILNOST

VODIČ ZA STUDENTSKU MOBILNOST

Na vodiču radili:

Mina Mihailović
Rosana Mokuš
Aljoša Mudri
Olivera Pavlović
Aleksandar Jovanović
Nikolina Đurić
Nađa Jovičin
Oleg Slatina

Lektura:

Fondacija Tempus

Ova publikacija nastala je uz finansijsku podršku Evropske unije. Stavovi i mišljenja autora izneti u ovoj publikaciji ne predstavljaju stavove Evropske unije i za njih je isključivo odgovoran autor.

UVODNA REČ

Programi mobilnosti omogućavaju studentima i mladim ljudima da provedu jedan deo svojih studija na univerzitetima širom Evrope, volontiraju na različitim projektima ili se usavršavaju kroz stručne prakse. Cilj vodiča je da, kroz iskustva studenata, upoznate programe mobilnosti i saznate kako možete učestvovati u njima. Ovaj vodič jeste poklon studenata studentima i zato ga posvećujemo vama.

Odlazak na neki od ovih programa u početku može izgledati kao komplikovana birokratska procedura i odlazak u nešto nepoznato. Ali kada se tokom svog boravka osvrnete oko sebe, shvatićete da je to iskustvo koje ćete sa sobom nositi čitav život.

Ovaj priručnik se objavljuje u trenutku kada Erasmus program ulazi u 33. godinu postojanja, ali i novi ciklus za period od 2021. do 2027. godine. Objavljuje se u trenutku kada je kretanje ljudi ograničeno, ali je želja za novim isustvima, prijateljstvima i horizontima veća nego ikada.

Erasmus Studentska Mreža Srbija duboko veruje da mobilnost studenata i mladih predstavlja siguran put ka stvaranju dodatne vrednosti u društvu. Učešćem u ovakvim programima mi se akademski usavršavamo, ali i gradimo mostove između ljudi različitih kultura. Zamislite kako je lep osećaj kada u svakom kraju sveta imate nekoga za koga možete reći da vam je prijatelj.

01

PROGRAMI RAZMENE

ERAZMUS PROGRAMI:	10
Erasmus+	12
Erasmus Mundus	20
Erasmus+ Traineeship	24
Erasmus for Young Entrepreneurs	26
Youth Exchanges	28
CEEPUS	30
European Solidarity Corps	33
OSTALO:	
Stipendije Vlada	36
Drugi programi mobilnosti	40

02

PITANJA I ODGOVORI

PITANJA I ODGOVORI	44
--------------------	----

03

ISKUSTVA SA RAZMENE

ISKUSTVA SA RAZMENE	54
------------------------	----

SADRŽAJ

D

1

**PROGRAMI
RAZMENE**

PROGRAMI RAZMENE

ERAZMUS PROGRAM

Erazmus je program Evropske unije koji je nastao 1987. godine kao ideja razmene studenata između evropskih univerziteta. ERASMUS takođe predstavlja skraćenicu **E**uropean **R**egion **A**ction **S**cheme for the **M**obility of **U**niversity **S**tudents, odnosno Program aktivnosti Evrope namenjen mobilnosti univerzitetskih studenata.

Zemlje koje učestvuju u programu se dele na programske i partnerske. Od 2019. godine Srbija ima status programske zemlje, zajedno sa zemljama Evropske unije, Lihtenštajnom, Islandom, Noverškom, Turskom i Severnom Makedonijom.

više od **90%**

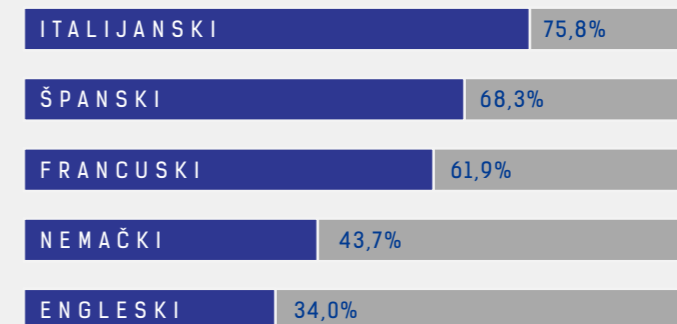
studenata unapredilo je svoje **meke veštine** (soft skills), kao što su znanje o drugim zemljama, mogućnost interakcije i rada sa ljudima iz različitih kulturnih sredina, prilagodljivost, vladanje stranim jezikom i komunikacione veštine.

80%

alumnista Erazmus programa **nađe posao** u roku od **3 meseca**

ERASMUS U BROJKAMA

Prema podacima iz 2014. studenti tokom razmene, u većini slučajeva, **unaprede znanje jezika** na kojem slušaju predavanja.

Studenti su sveukupno **zadovoljstvo u stranoj državi** i **zadovoljstvo studijama u inostranstvu** ocenili od 1 do 5.

ŠTA JE ERAZMUS PLUS?

Ovo je verovatno prva razmena studenata za koju si čuo/la. **Erazmus Plus** je program Evropske unije namenjen podržanju obrazovanja, obuke, omladine i sporta u Evropi, a koji je otpočeo u januaru 2014. godine. Na ovu razmenu, koja traje jedan ili dva semestra, može da se prijavi svaka osoba koja ima status studenta, a da nije brucoš. Student na razmeni dobija stipendiju na mesečnom nivou, čiji iznos zavisi od države za koju aplicira, a koja pokriva troškove boravka i transporta. Sam proces prijave nije komplikovan, ali ima nekoliko koraka.

PRE ODLASKA NA RAZMENU

01
traženje konkursa

02
prikupljanje dokumenata

03 prijavljivanje

04
viza (pre odlaska)

05 prijava u IRO-u, otvaranje računa u banci i prijava u policiji (po dolasku)

Posetom veb-sajta svoje visokoškolske ustanove ili odlaskom u kancelariju za međunarodnu saradnju na svom fakultetu možeš da saznaš sa kojim sve institucijama tvoj univerzitet/visoka škola ima potpisan Erasmus Plus ugovor, kao i koji konkursi su trenutno otvoreni. Imaj u vidu da se konkursi raspisuju minimum jedan semestar unapred. Ukoliko u datom trenutku ne postoji konkurs koji ti odgovara, to ne znači da se neki novi neće uskoro otvoriti. Zato redovno prati informacije i budi u toku!

01 Dok tražiš univerzitete koji su ti najzanimljiviji, obrati posebnu pažnju na to da se predmeti koje treba da slušaš tokom studija poklapaju sa predmetima koje nudi primajuća institucija. Najčešće nećeš naći predmete koji nose identičan naziv, ali čitanjem opisa i poređenjem ESPB bodova svakog od njih možeš pronaći one koji su najsličniji. Potrebno je da se minimum 60% gradiva poklapa sa predmetima koje nameravaš da ekvivalentiraš u Srbiji, ali je oko takvih detalja najbolje da se posavetuješ sa predmetnim profesorima i akademskim koordinatorom na svom fakultetu. Imaj u vidu da što više predmeta položiš u inostranstvu, to te manje posla čeka po povratku sa razmene.

02 Pošto si odabrao/la jedan ili više univerziteta na koje želiš da se prijaviš, možeš da kreneš sa prikupljanjem neophodne dokumentacije. Najčešće potrebna dokumenta za prijavu su:

- **CV** na engleskom jeziku treba da sadrži tvoja dosadašnja radna i volonterska iskustva, obrazovanje, specifična znanja i sposobnosti. Često se traži [Europass](#) obrazac.
- **Motivaciono pismo** – treba da objasniš zašto želiš da ideš na razmenu i kako misliš da će ti ovo iskustvo pomoći u daljem obrazovanju i profesionalnom razvoju.
- **Pismo preporuke** (Letter of recommendation), jedno ili više – najbolje je da preporuke tražiš od bivših ili sadašnjih profesora ili asistenata na fakultetu koji poznaju tvoj rad i mogu da te predstave u dobrom svetlu.
- **Transkript ocena na engleskom jeziku** – računaj na to da matičnom fakultetu treba određeno vreme da prevede i overi transkript. Imaj na umu da neki fakulteti ne izdaju transkript ocena na engleskom jeziku, tako da se prvo raspitaj na studentskoj službi matičnog fakulteta. U tom slučaju potrebno je da overen dokument na srpskom jeziku odneseš sudskom tumaču za engleski jezik da prevede i overi dokument.

- **Sertifikat o poznavanju engleskog jezika** ili, u nekim slučajevima, jezika države u kojoj se univerzitet za koji apliciraš nalazi (ukoliko se nastava izvodi isključivo na tom jeziku) – traženi nivo engleskog jezika je uglavnom B2, a pojedine institucije priznaju položen predmet na fakultetu kao dovoljan dokaz o poznavanju jezika. Ali za svaki slučaj, raspitaj se unapred!

- U **ugovoru o učenju** (Learning Agreement) možeš naći predmete koje ćeš slušati na razmeni i njihove ekvivalente na matičnom fakultetu, kao i broj ESPB bodova koji nosi svaki od njih – ovaj ugovor treba da bude potpisan od strane studenta i oba koordinatora za međunarodnu saradnju sa obe visokoškolske ustanove. Svaki fakultet ima zasebne propise vezane za minimalni broj ESPB poena koje student mora da prijavi prilikom popunjavanja prve verzije LA, o tome će te informisati odgovorna lica iz uprave. Takođe, na univerzitetu je da odredi minimum predmeta koje student mora da položi kako bi bio oslobođen vraćanja stipendije. U narednom periodu doći će do digitalizacije Ugovora o učenju. Iako je početkom novembra 2020. objavljena online verzija LA (OLA), visokoškolske ustanove će se postepeno prilagođavati online alatima Evropske komisije, te se ne očekuje široka primena OLA pre 2022. godine.

- **Plan istraživanja** (Research Plan) – ovo se odnosi samo na studente doktorskih studija, ukoliko se tokom trajanja perioda mobilnosti neće slušati predavanja, već će se vršiti istraživačka aktivnost.

03

Veoma je važno je da detaljno pročitaš konkurs i da, u skladu sa definisanim zahtevima i postavljenim rokovima, blagovremeno započneš proces prikupljanja potrebne dokumentacije i podneseš prijavu. Pomenutu dokumentaciju uglavnom treba dostaviti na određenu mejl adresu ili putem registracije na internet portalu koji je za to predviđen.

04

Pre odlaska na razmenu, neophodno je da, ukoliko ostaješ duže od 90 dana, izvadiš boravišnu vizu u ambasadi države u koju odlaziš. Takođe, potrebno je da pronadeš smeštaj. Za pomoć pri pronalaženju smeštaja i snalaženju u novom gradu, kontaktiraj lokalnu ESN sekciju i apliciraj za buddy/mentora - tvog prvog lokalnog prijatelja.

05

Pre dolaska na razmenu, dobićeš mejl od univerziteta na koji odlaziš o daljim koracima. Po dolasku na razmenu, uglavnom je prvo potrebno da posetiš Kancelariju za međunarodnu saradnju i koordinatora/ku, kao i da otvoriš račun u banci i prijaviš se u policiji.

UGOVOR O UČENJU

Ugovor o učenju se potpisuje pre početka perioda mobilnosti od strane studenta, akademskog koordinatora matične i primajuće institucije, i sadrži spisak svih predmeta koje će student slušati tokom razmene. Prilikom popunjavanja dokumenta, važno je da odabereš predmete koji se poklapaju sa onim predmetima koje bi inače slušao/la na svom fakultetu ili da približno pokrivaju isto gradivo (najmanje 60% silabusa). Moguće je izvršiti promene u Ugovoru o učenju tokom razmene u slučaju da se predavanja izabranih predmeta poklapaju ili se neće realizovati. Postoji poseban deo dokumenta u koji se te promene unose i sa njima se moraju usaglasiti student, koordinatori primajuće i matične institucije, u periodu od dve nedelje nakon podnošenja zahteva. Pri odabiru predmeta obrati pažnju na broj ESPB bodova koji nosi svaki od njih i povedi računa da ih imaš dovoljno. Ne zaboravi i na to da sistem ocenjivanja na stranim univerzitetima može biti drugačiji od onog na koji si navikao/la. Zbog toga preporučujemo da se raspitaš o tome kako će se ocene priznavati po tvom povratku.

PO POVRAJKU SA RAZMENE

Sve je super, vratio/la si se sa razmene, ali i dalje tvoj posao nije završen. Po povratku sa razmene biće ti potreban transkript ocena (Transcripts of Records) koji uzimaš u Kancelariji za međunarodnu saradnju primajuće institucije. Ovaj dokument sastoji se iz dva dela:

1. **informacije od strane visokoškolske ustanove u inostranstvu:**
 - spisak predmeta koje si položio/la, broj ESPB bodova i ocene.
2. **informacije od strane tvoje matične visokoškolske ustanove:**
 - predmeti u tvom silabusu koji su zamenjeni onime što si polagao/la na razmeni, broj ESPB bodova, a na nekim fakultetima i automatski pretvorene ocene.

Prvi deo dokumenta bi trebalo bi da dobiješ u roku od pet nedelja, dok ostatak popunjava tvoj matični fakultet. Svi predmeti koje si uspešno položio/la na razmeni bi trebalo da budu priznati na tvom matičnom fakultetu i kasnije uključeni u dodatku diplomi po završetku studija.

Ako nisi položio/la sve predmete na koje si se obavezao/la Ugovorom o učenju, proveri dalje korake sa Kancelarijom za međunarodnu saradnju. Svaki fakultet ima drugačije gledište ako se to desi, zato je važno da pažljivo pročitaš Ugovor o učenju pre potpisivanja i upoznaš se sa eventualnim posledicama.

ŠTA JE ERASMUS MUNDUS?

Erazmus Mundus je deo Erasmus+ programa koji podrazumeva spojeno studiranje celokupnih master studija na dva do tri različita univerziteta u različitim državama Evrope i sveta. Erazmus Mundus Zajednički Master program podrazumeva studiranje u najčešće tri države u periodu od jedne do dve godine i nosi 60, 90 ili 120 ESPB bodova. Pošto ovi programi traju od 12 do 24 meseca, to znači da bi svaki semestar proveo/la u drugoj državi. Erazmus Mundus ti u vidu mesečnih stipendija pokriva troškove studiranja, putne troškove, smeštaj, obroke i slično. Osim zajedničkih master programa, postoje određene mogućnosti za studiranje na zajedničkim doktorskim programima, ali one ne postoje u okviru Erasmus Plusa, već u okviru Mari Sklodovska Kiri akcije programa Horizont 2020, koji je program Evropske unije za nauku.

Po završetku studija, dobijaš dvostruku/višestruku ili zajedničku diplomu koju izdaju najmanje dve visokoškolske ustanove. Dvostruka ili višestruka diploma predstavlja zapravo dve ili više odvojenih diploma koje izdaje svaka od visokoškolskih ustanova na kojima si studirao/la u toku razmene. Zajednička diploma je jedan dokument koji popunjavaju sve visokoškolske ustanove.

PROCES PRIJAVE KORAK PO KORAK

01

Posetom [sajta Erazmus Mundus](#) možeš se informisati o trenutno otvorenim konkursima. Konkurse možeš pretraživati po državama, univerzitetima ili oblastima studiranja. Obrati pažnju na uslove konkursa posebno što se tiče broja ostvarenih bodova na osnovnim studijama. Obično je to 180 ESPB bodova, ali za neke programe i 240 ESPB, ali je to tada naglašeno u konkursu. Nije potrebno da budeš upisan/a na master studije na matičnom fakultetu kako bi aplicirao za ovaj program. Kada pronađeš konkurs koji tebi odgovara, možeš započeti sa procesom prijave.

02

Potrebna dokumentacija je naznačena u konkursu, ali najčešće podrazumeva:

- **CV na engleskom jeziku** – treba da sadrži tvoja dosadašnja radna i volonterska iskustva, obrazovanje, specifična znanja i sposobnosti.
- **Motivaciono pismo** – treba da objasniš zašto želiš da ideš na razmenu i kako misliš da će ti ovo iskustvo pomoći u daljem obrazovanju i profesionalnom razvoju.

- **Pismo preporuke** (Letter of Recommendation), jedno ili više - najbolje je da preporuke tražiš od bivših ili sadašnjih profesora ili asistenata koji poznaju tvoj rad i mogu da te predstave u dobrom svetlu.
- **Transkript ocena na engleskom jeziku** – računaj na to da matičnom fakultetu treba određeno vreme da prevede i overi transkript.
- **Sertifikat o poznavanju engleskog jezika ili**, u nekim slučajevima, **jezika država u kojima se univerziteti nalaze** (ukoliko se nastava izvodi isključivo na tim jezicima) – traženi nivo engleskog jezika je uglavnom B2, a priznati sertifikati su IELTS, TOEFL, CAE i CPE, ali proveriti u konkursu. Sertifikat o poznavanju jezika najčešće ne moraš imati kada se prijavljuješ za konkurs, ali je neophodno da imaš zakazan termin polaganja.
- **Diploma** ili Uverenje o diplomiranju osnovnih studija – ponekad na izradu diplome nakon diplomiranja čekaš i po nekoliko meseci, ali po završetku osnovnih studija dobijaš Uverenje o diplomiranju koje ti, između ostalog, može poslužiti za prijavu na ovakve konkurse. Ukoliko prilikom konkurisanja nisi diplomirao/la, to te ne sprečava da se prijaviš na konkurs, ali je neophodno da Uverenje o diplomiranju dostaviš pre početka programa.

03

Veoma je važno da detaljno pročitaš konkurs, koji se uglavnom objavljuje godinu dana pre početka programa, i da u skladu sa definisanim zahtevima i postavljenim rokovima blagovremeno započneš proces prikupljanja potrebne dokumentacije i podneseš prijavu. Pomenutu dokumentaciju uglavnom treba dostaviti na određenu mejl adresu ili putem registracije na internet portalu koji je za to predviđen.

04

Prijavljuješ se direktno Erasmus Mundus konzorcijumu koji dalje odlučuje i rangira studente. U jednom konkursnom roku možeš aplicirati za najviše tri programa. Ako budeš primljen/a na više njih, moraš se odlučiti za jedan.

Takođe je važno napomenuti da, ukoliko si bio/la na drugoj vrsti mobilnosti koju finansira Evropska unija tokom drugog stepena studija, ne možeš se prijaviti na Erasmus Mundus.

ŠTA JE ERASMUS+ TRAINEESHIP?

Erazmus+ Traineeship mobilnost se odnosi na stažiranje u drugoj državi u periodu od dva do 12 meseci. Cilj ove vrste mobilnosti je davanje šanse mladima da uče, razvijaju jezik i veštine, i pripreme se za tržište rada. Za ovu mobilnost nije nužno da budeš student, ali je poslednja šansa za realizaciju prakse godinu dana po završetku studija. Stažiranje je namenjeno svim studentima osnovnih, master ili doktorskih studija. Ova vrsta mobilnosti održava se u preduzećima, svim vrstama institucija, istraživačkim centrima, pa čak i u nekim institucijama Evropske unije koje su deo projekta.

Po završetku mobilnosti dobijaš sertifikat u kojem se nalaze sve aktivnosti i rezultati koje si postigao/la.

Pre prijavljivanja, raspitaj se da li preko svoje visokoškolske ustanove možeš da učestvuješ na praksi koju finansira Evropska unija.

PROCES PRIJAVE KORAK PO KORAK

01 Poseti [sajt](#) gde se možeš informisati o raznim prilikama koje su ti ponuđene. Tamo ćeš pronaći državne i privatne kompanije, centre za obuku i istraživanja, univerzitete, institucije ili nevladine organizacije. U nekim visokoškolskim ustanovama, stažiranje je obavezan segment studiranja. Ako je to i slučaj na tvojim studijama, pogledaj koji su ciljevi tog stažiranja i na vreme izaberi ono što ti se sviđa i što se najviše uklapa u tvoj program.

02 Obrati pažnju na rokove i potrebnu dokumentaciju. Proces započinješ prijavom u visokoškolskoj ustanovi koja te šalje. Najčešće su to CV i motivaciono pismo, kao i sertifikat o poznavanju jezika. Na nekim visokoškolskim ustanovama ćeš morati i da prezentuješ sebe pred komisijom da bi bio/la izabran/a.

03 Najverovatnije će ti biti potrebno i zdravstveno osiguranje koje pribavljaš pre odlaska na mobilnost. Obično je to European Health Insurance kartica. Pored toga, bilo bi dobro da imaš i osiguranje. Ustanova koja te šalje odlučuje ko će snositi sve te troškove.

ŠTA JE ERASMUS FOR YOUNG ENTREPRENEURS?

Erazmus za mlade preduzetnike po mnogo čemu je sličan Erasmus+ Traineeship-u. Kao i kod te vrste mobilnosti i kod ove ćeš neko vreme provesti u nekom preduzeću u inostranstvu. Program traje od mesec dana do šest meseci, a cilj je pružiti mladima šansu da razrade svoju biznis ideju kao i da steknu poslovna iskustva. Možeš se prijaviti ako imaš ideju za biznis ili si započeo neki biznis u poslednje tri godine. Drugi način učestvovanja u programu je da već imaš uspešno preduzeće i tražiš stažiste, ali pretpostavimo da želiš da razviješ neki svoj biznis. Za ovaj program nema limita što se tiče godina, osim što moraš biti punoletan/na. Mesečna stipendija zavisi troškova države u kojoj ćeš biti, ali se kreće od 500 do 1100 evra, tako da ovaj program pokriva troškove putovanja, života i razvijanja biznisa.

PROCES PRIJAVE KORAK PO KORAK

01

Prvo je potrebno da napraviš profil na [sajtu](#) i pronađeš projekat koji te interesuje. Tamo možeš popuniti formular i prijaviti se. U prijavi je potrebno da pošalješ CV sa svim relevantnim iskustvima za taj posao, motivaciono pismo, kao i da objasniš svoju ideju za biznis što detaljnije.

02

Da bi zvanično stupio/la u kontakt potrebna ti je lokalna organizacija koju je Evropska komisija odobrila upravo u svrhe posredovanja između kompanije u inostranstvu i tebe. Jedina takva organizacija u Srbiji je [Business Incubator](#) i nalazi se u Novom Sadu.

03

Kada ti bude odobrena mobilnost, onda ti, kompanija u inostranstvu i kompanija koja te šalje (Business Incubator) potpisujete ugovor o radu u kojem se nalaze svi detalji u vezi sa zadacima, odgovornostima, finansijama i pravnim pitanjima koje će važiti za vreme tvoje mobilnosti.

YOUTH EXCHANGES

Omladinske razmene su projekti napravljeni za učesnike starosti od 13 do 30 godina. Projekti su finansirani od strane Evropske unije i okupljaju učesnike iz barem dve države, a u praksi i više. Osnovni ciljevi su interkulturalno učenje, rušenje predrasuda i stereotipa. Sve se to odvija kroz neformalne oblike učenja poput radionica, debata, simulacija i aktivnosti na otvorenom. Svaka omladinska razmena traje od pet dana do tri nedelje i uvek ima neku temu oko koje se svi okupljaju. Pozivi za omladinske razmene najčešće se dele u fejsbuk grupama, poput ove. Put će ti biti refundiran, a kompletan boravak sa smeštajem i obrocima će ti biti pokriveni. Za neke od ovih vrsta razmena postoji minimalna participacija.

Druga vrsta su kurs treninzi, koji takođe okupljaju mlade ljude iz više država oko jedne teme. Cilj je razmena iskustava, dobrih praksi u mnogo profesionalnijem i formalnijem okruženju. Jedine razlika je što za treninge učesnici moraju biti punoletni, a treninzi mogu trajati od dva dana do dva meseca.

Po završetku obe razmene, učesnici dobijaju **Youthpass** sertifikat u kojem se nalazi spisak svih aktivnosti i veština koje su učesnici stekli.

PROCES PRIJAVE KORAK PO KORAK

01

Pronađi razmenu/trening koji te najviše zanima. To može biti tema o kojoj već znaš dosta ili tema o kojoj ne znaš mnogo, ali želiš da naučiš. Prilike za razmenu možeš pronaći na sajtu ili u raznim fejsbuk grupama koje postavljaju prijave. Uvek postoji neka organizacija koja te zvanično šalje na takve razmene (često su to ESN sekcije, Volonterski centar Srbije ili Volonterski centar Vojvodine, i druge NVO-e).

02

U nekim slučajevima direktno možeš da se prijaviš slanjem CV-ja i motivacionog pisma u kojem ćeš objasniti zašto bi trebalo baš tebe da izaberu. U drugim slučajevima je prvo potrebno da sastaviš tim od minimum pet članova (od kojih je jedan tim lider) iz svoje države pa se zajedno prijavljujete. U svakom slučaju, CV i motivaciono pismo su jedine dve stvari koje moraš poslati.

CEEPUS

CEEPUS (Central European Exchange Program for University Studies) je program razmene između srednjoevropskih država, a u programu učestvuju samo državni fakulteti. To mogu biti studentske razmene, istraživački boravci i letnje škole. Shodno tipu mobilnosti, trajanje može varirati od nedelju dana (letnje škole) do jedan ili dva semestra (studentske razmene). CEEPUS razmene su otvorene za studente iz država koje su deo projekta u druge države koje su deo projekta. To su Albanija, Austrija, Bosna i Hercegovina, Bugarska, Kosovo*, Mađarska, Moldavija, Poljka, Rumunija, Severna Makedonija, Slovačka, Slovenija, Srbija, Hrvatska i Češka. Za studentske razmene se možeš prijaviti tek nakon završene prve godine studija. Visina stipendije koju svaka zemlja izdvaja za dolazne stipendiste određuje se na osnovu nivoa njenog ekonomskog standarda. Pored stipendije, postoji mogućnost smeštaja u studentskom domu, ishrane u studentskoj menzi po povoljnim cenama i korišćenja hitne medicinske pomoći. Sve informacije možeš pronaći na [sajtu CEEPUS-a](#).

Pazi na rokove! Prijave za zimski semestar vrše se do 15. juna, dok se za letnji semestar završavaju 30. oktobra. Ukoliko se prijavljuješ kao Freemover, prijave za zimski semestar traju do 15. novembra. Možeš poslati više prijava u jednom konkursnom roku, ali se to ne preporučuje s obzirom na to da sve visokoškolske ustanove koje učestvuju u programu imaju pristup svim vašim prijavama, a ne samo prijavama za mobilnost na svojoj ustanovi.

PROCES PRIJAVE KORAK PO KORAK

01

Pre same prijave potrebno je da pronadeš mreže u kojima učestvuje tvoj univerzitet na [sajtu](#), u odeljku Network. Nakon što odabereš akademsku godinu, potrebno je da klikneš na zastavu Srbije nakon čega će ti se prikazati univerziteti i mreže u kojima univerziteti učestvuju. Mreže su tematski koncipirane i imaju posebne nazive. Ukoliko se u spisku univerziteta u mreži ne nalazi univerzitet ili grad u koji bi ti voleo/la da odeš na razmenu, možeš se prijaviti kao Freemover. Ukoliko se prijaviš kao freemover, potrebno je da pošalješ još neka dodatna dokumenta, kao što je npr. Pismo preporuke univerzitetskog profesora. Više informacije možeš pronaći na sajtu CEEPUS-a ili [TEMPUS-a](#).

02

Nakon što si pronašao mrežu i univerzitet koji te interesuje, potrebno je da se registruješ na [sajtu](#) i pošalješ prijavu. Prijava se sastoji od popunjavanja forme, motivacije koja sadrži akademsku svrhu tvog boravka na razmeni, period mobilnosti. Imaj u vidu da neke institucije imaju svoje dodatne zahteve.

03

Nakon što si popunio/la prijavu, proveri svoje podatke još jednom i potvrdi prijavu. Na svom nalogu možeš da pratiš u kom je stanju tvoja prijava, a informacije i dalje korake ćeš dobijati putem mejla koji si ostavio/la u prijavi.

ŠTA SU EUROPEAN SOLIDARITY CORPS?

European Solidarity Corps (ESC) je program koji ti omogućava da volontiraš u nekoj organizaciji u inostranstvu i da pritom, kroz neformalno obrazovanje, stekneš nove veštine i znanja. Putni troškovi, kao i troškovi ishrane i smeštaja su pokriveni, a pored svega toga dobijaš i mesečni džeparac za svoj rad. Oblasti u kojima možeš da volontiraš su raznovrsne, a kreću se od životne sredine i kulture do rada sa mladima, osobama sa invaliditetom i decom.

Na ESC projektima možeš da učestvuješ do 30. godine, a projekti traju od 2 do 12 meseci tokom kojih ćeš volontirati od 30 do 35 sati nedeljno.

PROCES PRIJAVE KORAK PO KORAK

01

Napravi profil na [sajtu](#) i pronadi projekat koji te najviše zanima. Za ovu vrstu mobilnosti neophodno je da te neka organizacija, koja ima ugovor sa ESC-om, zvanično pošalje, a ovo je [spisak organizacija u Srbiji](#).

02

Sakupi potrebnu dokumentaciju, koja je najčešće CV i formular. Formular se sastoji iz dva dela. Prvi deo popunjavaš ti, a drugi organizacija koja te šalje. U tvom delu, pored ličnih podataka, pišeš i o ličnim veštinama koje poseduješ i zbog kojih bi baš tebe trebalo da izaberu.

03

CV i popunjen tvoj deo formulara šalješ domaćoj organizaciji i posle kratkog razgovora (online ili uživo), oni popunjavaju svoj deo formulara i prosleđuju sve organizatorima projekta.

03

Čekaj mejl od organizatora. Obično je u konkursu naveden rok do kada će kontaktirati sa tobom. Kada do toga dođe, zakazuješ video intervju i ubrzo ćeš saznati da li si primljen/a.

04

Ako si primljen/a, kupuješ kartu do tvog projekta i vadiš vizu u ambasadi. Svi troškovi će ti biti refundirani u narednom periodu.

STIPENDIJE VLADA

Stipendije koje dodeljuju Vlade razvijenih država izuzetnim studentima iz celog sveta, deo su njihove obaveze prema globalnoj pripadnosti i napredovanju. Na ovaj način one razvijaju svoje obrazovne sisteme. Države koje dodeljuju ovakvu vrstu stipendija su: Australija, Belgija, Velika Britanija, Danska, Italija, Japan, Nemačka, Novi Zeland, Sjedinjene Američke Države, Singapur, Tajvan, Turska, Francuska, Holandija, Hong Kong, Švajcarska i Švedska. Više informacija o konkursima možeš pronaći na sajtovima Vlada.

DAAD je stipendija Vlade Nemačke koja se dodeljuje za master i doktorske studije za studiranje na nekom od državnih ili privatnih nemačkih univerziteta. Pored toga, stipendija se dodeljuje i doktorandima na univerzitetima u Srbiji za istraživačke boravke na institucijama u Nemačkoj. Takođe, postoje stipendije za jezičke kurseve u Nemačkoj, ali i za kratke kurseve iz drugih oblasti za koje mogu aplicirati studenti osnovnih, master i doktorskih studija. Ponudu programa možeš pronaći na sajtu [DAAD-a](#).

Stipendija obuhvata:

- **mesečnu nadoknadu** u visini od 850 eura;
- **zdravstveno osiguranje**, osiguranje od nezgode i osiguranje od odgovornosti prema trećim licima;
- **dodatak za putne troškove** ukoliko troškove puta neće snositi matična zemlja ili druga strana;
- Jednokratnu **pomoć za studiranje**;
- DAAD stipendistima daje mogućnost **učenja nemačkog** pre početka master ili doktorskih studija.

Pod određenim uslova, DAAD stipendija obuhvata i:

- Mesečni **dodatak za stanovanje**;
- Mesečni **dodatak za članove porodice** (bračni drug ili deca) koji će boraviti u Nemačkoj tokom korišćenja stipendije.

VIŠEGRAD

Višegrad je program koji nudi stipendije studentima master i doktorskih studija, kao i istraživačima u svim disciplinama, da provedu jedan deo studija na nekoj od visokoškolskih ustanova u Češkoj, Poljskoj, Mađarskoj ili Slovačkoj. Uslov da bi konkurisao/la za stipendiju koju dodeljuju država Višegradske grupe je da apliciraš za neki od univerziteta koji nije u državi iz koje dolaziš, a minimum je udaljen 150 km od tvoje matične visokoškolske institucije. Studenti master studija mogu da provedu do 4 semestra u inostranstvu, a studenti doktorskih studija najviše 2 semestra. Programom je obezbeđena stipendija u iznosu do 2500 eura po semestru, kao i 1500 eura za primajuću instituciju.

Način prijave: Da bi mogao/la da apliciraš za ovaj program, moraš imati diplomu osnovnih studija. Prijava se odvija online, putem portala [My Visegrad](#), a poslednji rok za apliciranje je sredina marta. Uz online prijavu neophodno je priložiti i sledeća dokumenta prevedena na engleski jezik:

- Skeniran važeći **lični dokument** - najčešće je to lična karta ali neki univerziteti traže i skeniran pasoš;
- Skenirano **pismo prihvatanja (Letter of Acceptance) od primajuće institucije** za studente master studije, dok studenti doktorskih studija moraju da prilože i detaljan plan rada;
- Studenti master studija u obavezi su da prilože i **transkript ocena** za poslednja dva semetra ili uverenje o završenim osnovnim studijama.

FULBRIGHT

Fulbright je program stipendija koji dodeljuje Vlada Sjedinjenih Američkih Država u oblasti obrazovanja, namenjena profesorima, istraživačima i studentima. Većina učesnika su studenti postdiplomskih studija, ali mogu da se kvalifikuju i profesori, uspešni istraživači, stažisti i posmatrči. Ovo je idealna prilika da dobiješ stipendiju koja te oslobađa troškova školarine i svih troškova školovanja tokom trajanja master studija, a pokriva i troškove zdravstvenog osiguranja, života i povratnih avionskih karata.

Kompletna aplikacija mora sadržati:

- Popunjenu **online aplikaciju** na [sajtu](#);
- **Tri pisma preporuke** od univerzitetskih profesora ili mentora;
- **Transkripte ocena i diplomu osnovnih studija** prevedenu od strane sudskog tumača na engleski jezik;
- **Rezultat TOEFL ili GRE** testova (rezultati koji su stariji od 2 godine nisu validni za aplikaciju);
- Kopiju **pasoša**.

DRUGI PROGRAMI MOBILNOSTI

Mislio/la si da je to sve? Postoje i druge vrste mobilnosti. U kratkim crtama ćemo predstaviti nekoliko njih koje se odnose na mobilnost u celom svetu.

Au Pair je program kulturne razmene gde jedna osoba boravi kod porodice u inostranstvu. Učesnici/e ovog programa imaju smeštaj i obroke od strane porodice, kao i džeparac, a u zamenu za sve to pomažu porodici. To su najčešće kućni poslovi i/ili bejbisiting, ali može biti i nega starijih osoba ili tutor. Nisu pokriveni troškovi puta, vize i zdravstvenog osiguranja. Postoji više različitih tipova Au Pair razmena u zavisnosti od broja radnih sati. Za prijavu na Au Pair, potrebno je da imaš između 17 i 30 godina, a prijavljuješ se direktno agencijama koje se bavi ovakvim mobilnostima.

Workaway je nešto noviji program u kojem učesnici/e volonterski rade određen broj sati dnevno u zamenu za smeštaj i hranu. To mogu biti poslovi u oblasti hotelijerstva, baštovanstva, poljoprivrede, bajbisitinga ili rada u nevladinim organizacijama. Za ovakvu vrstu mobilnosti potrebno je samo da imaš najmanje 18 godina, a ponude možeš potražiti na sajtu.

UGRAD

Global UGRAD program razmene pruža studentima osnovnih studija iz Srbije i Crne Gore punu stipendiju za jednu akademsku godinu studija u Sjedinjenim Američkim Državama. Ovaj međunarodni obrazovni i kulturološki program razmene omogućava studentima da iskuse američki način studiranja, prošire svoja znanja i bliže upoznaju američku kulturu i vrednosti. Studentima se takođe pruža prilika da upoznaju američke građane s drugim kulturama i tradicijama. Stipendija pokriva školarinu, međunarodna/domaća putovanja, konsultacije, smeštaj i ishranu, osiguranje od povreda ili u slučaju bolesti, manji džeparac i kupovinu knjiga. Više informacija dostupno je na sajtu.

PITANJA I ODGOVORI

PITANJA I ODGOVORI

ODGOVORI NA ČESTO POSTAVLJENA PITANJA

Da li sam/a biram koji ću univerzitet pohađati?

Na razmene u okviru Erasmus Plus programa možeš otići na univerzitet sa kojim tvoj matični univerzitet ima ugovor o saradnji. Spisak univerziteta koji su ti na raspolaganju možeš pronaći na sajtu fakulteta, univerziteta ili u kancelariji za međunarodnu saradnju na svom fakultetu.

Da li mogu sam/a da predložim univerzitet na koji bih išao/la na razmenu?

Možda, proveri sa IRO-om (Kancelarijom za međunarodnu saradnju) na svom fakultetu. Oni mogu pokrenuti proces sklapanja ugovora o saradnji između dva univerziteta.

Da li su programi svake godine novi ili su isti?

I jedno i drugo. Neki programi su aktivni svake godine, ali se dodaju i novi sklapanjem novih ugovora između univerziteta.

Da li će mi Erasmus stipendija biti dovoljna za život na razmeni?

Erasmus studenti dobijaju mesečnu stipendiju za svoje troškove obroka i smeštaja, kao i refundaciju putnih troškova. Stipendija zavisi od države u kojoj si i trebalo bi da pokrije i sve prosečne troškove života u njoj.

Da li mi se refundiraju putni troškovi?

Da, to je slučaj na skoro svim vrstama mobilnosti u okviru Erasmus Plus programa. Kod drugih vrsta mobilnosti to nije sigurno.

Da li mi je potrebna viza za kratkoročnu razmenu?

Ne. U evropskim državama viza je potrebna za boravke duže od tri meseca, tačnije 90 dana, a s obzirom na to da kratkoročne razmene traju do 21 dan, neće ti biti potrebna, osim ukoliko planiš da ostaneš u toj državi i nakon razmene.

Da li će mi univerzitet na koji idem pronaći smeštaj ili to moram sam da uradim?

Možeš da pitaš univerzitet za savet, ali ne očekuj da će ti oni pronaći smeštaj. To je nešto što sam/a moraš da uradiš. U tome ti takođe može pomoći ESN buddy. U slučaju CEEPUS razmena, neke države nude besplatan smeštaj u domovima kao biletaralni sporazum između Srbije i te zemlje. Najbolje je da proveriš na sajtu CEEPUS-a.

Ako se obnavlja godina/ako sam absolvent/kinja, da li to može da smanji šanse za apliciranje?

Ne postoje striktna pravila za to. Da li ćeš dobiti stipendiju zavisi od kvaliteta tvoje prijave, ali i od kvaliteta prijave ostalih kandidata. U svakom slučaju, vredi pokušati.

Da li imam pravo da živim u domu?

To zavisi od grada i univerziteta na koji ideš i njihovih raspoloživih mesta u studentskim domovima, ali u većini slučajeva možeš boraviti u domu.

Da li mogu da produžim razmenu?

U suštini zavisi od univerziteta i semestra u kojem si na razmenu, ali je moguće. Najbolje je da kontaktiraš Kancelariju za međunarodnu saradnju.

Da li mogu više puta ići na razmenu?

Zvanično na svakom nivou studija (osnovne, master, doktorske) možeš provesti maksimalno 12 meseci na razmeni, ali možeš pokušati da se prijaviš i na drugu razmenu i istom ciklusu, ali ti činjenica da si već bio/la na mobilnosti na tom stepenu studija umanjuje šanse.

Na kom jeziku slušam predavanja?

Da. Prilikom sastavljanja Ugovora o učenju, dobićeš spisak predmeta koje možeš da slušaš na univerzitetu na koji odlaziš i predmete biraš sam, tako da možeš da odabereš predmete koji te interesuju, bez obzira da li su oni predviđeni tvojim studijskim programom na matičnom univerzitetu.

Da li mogu da slušam predmete koje nemam na svom studijskom programu u Srbiji?

Predmeti se uglavnom slušaju na engleskom jeziku, ali u dogovoru sa univerzitetom na koji odlaziš, možeš slušati i predmete na jeziku koji se priča u zemlji u koju ideš.

Da li mogu da pišem master rad/ radim istraživanje u inostranstvu?

Da.

Da li mogu da radim dok sam na razmeni?

Da, sam program ne postavlja ograničenje, ali zavisi od lokalnog zakonodavstva zemlje u kojoj se boravi.

Kome da se obratim u slučaju nezadovoljstva sa obezbeđenim smeštajem?

Zavisi od tipa smeštaja. Ako je u pitanju iznajmljeni stan - stanodavcima; dom - univerzitetu; hotelski smeštaj ili lokacija na omladinskim razmenama - organizatorima tih razmena.

Šta je Youthpass?

Youthpass je sertifikat koji dobijaš po završetku omladinske razmene i ESC projekata. U njemu je opisan projekat i veštine koje si stekao/la. Njega možeš prilagati uz CV kao dokaz profesionalnog iskustva i posedovanju veština.

Da li će mi fakultet priznati letnju školu?

Da, ukoliko letnja škola nosi neke ESPB bodove.

Da li mogu dobiti sertifikate za ispite koje položim, a koji nisu u Ugovoru o učenju?

Da, oni se mogu ubeležiti kao dodatak diplomi, ali nisu zasebni sertifikati.

Da li moram da vraćam stipendiju i u kom slučaju?

Stipendiju moraš da vratiš u slučaju da ne položiš minimum 60% predmeta koje si naveo/la u Ugovoru o učenju. Treba pažljivo pročitati ugovor koji se potpisuje sa VŠU, ukoliko to ugovorom nije definisano, odgovor potražiti od matične VŠU.

...

03

ISKUSTVA
SA RAZMENE

ISKUSTVA SA RAZMENE

LETONIJA

Letnji semestar školske 2016/17. godine provela sam u Rigi, glavnom gradu Letonije. Odlučila sam se upravo za ovu lokaciju jer sam smatrala da je to jedinstvena prilika da upoznam zemlju koju bih teško posetila turistički. Moji utisci sa **Erazmus Plus razmene** su izuzetno pozitivni. Predavanja na fakultetu nisu bila mnogo naporna, a svi profesori su odlično vladali engleskim jezikom. Bila sam smeštena u privatnom apartmanu sa jednom devojkom iz Srbije, koju sam tek tada upoznala, i troje studenata iz Francuske. Svi oni su mi sada bliski prijatelji i konstantno sam sa njima u kontaktu. Za vreme razmene sam takođe bila u prilici da posetim Estoniju i Rusiju. Riga je predivan grad sa puno dešavanja, bogatom istorijom i zadivljujućom arhitekturom. Iako nije toliko popularna destinacija, smatram da je savršeno mesto za Erazmus iskustvo koje će se zauvek pamti.

Dajana Dulić, Fakultet tehničkih nauka UNS

DANSKA

Bila sam na **ESC projektu** u Kancelariji za međunarodnu saradnju Univerziteta u Kopenhagenu gde sam imala priliku da osetim nordijski način života i rada. Iako je bilo izazovno prilagoditi se jednom totalno drugačijem svetu, naučila sam kako da odredim svoje ciljeve i rokove, i poštujem ih. Pored toga, videla sam drugu stranu mobilnosti, administraciju i trud koji se očekuje od univerziteta, i time što sam bila između studenata i zaposlenih mogla sam da razumem bolje probleme obe strane i steknem bolje veštine komunikacije, života i rada. Iako je bilo izazovno prilagoditi se jednom totalno drugačijem svetu, naučila sam kako da odredim svoje ciljeve i rokove, i poštujem ih. Pored toga, videla sam drugu stranu mobilnosti, administraciju i trud koji se očekuje od univerziteta, i time što sam bila između studenata i zaposlenih dobila sam jedinstvenu mogućnost da iskusim kako je raditi i studirati u Danskoj.

Nađa Jovičin, Filozofski fakultet UNS

AUSTRIJA

Na ideju o mobilnosti sam došao tako što sam volontirajući u ESN BelUPgrade-u imao priliku da upoznam veliki broj stranih studenata koji su došli u Beograd na studentsku razmenu. Pored toga, u toku studija sam imao priliku da još tri puta odem na kraća studentska usavršavanja u Švedsku i Sloveniju. Te **letnje škole jezika**, a i poznanstva sa stranim studentima, zainteresovale su me da provedem **duži vremenski period u inostranstvu**. Na Univerzitetu u Beču pohađao sam studije skandinavskih jezika, koji se retko gde mogu studirati. Studenti obično misle, da ako studiraju određeni jezik moraju da idu na razmenu tamo gde se taj jezik govori. Studiranje u inostranstvu nosi sa sobom dosta vrednih iskustava, ali i visok stepen odgovornosti i dosta izazova. Naravno, moram da istaknem brojne prijatelje iz celog sveta koje sam tamo stekao.

Željko Marijanović, Filološki fakultet UB

ESTONIJA

Ovo što ću sad reći definitivno je kliše, ali Erasmus stvarno jeste “life changing experience” i poprilično sam sigurna da retko šta može da pruži toliko doživljaja i različitih iskustava za tako kratko vreme. Na **omladinskim razmenama** sam imao priliku da čujem najrazličitije jezike, probam hrani iz različitih zemalja i naučim njihove tradicionalne plesove, učestvujem u “gradnji” ljudske piramide, izgubim se u šumi u Estoniji, uskočim u sneg posle saune i naravno, upoznam nogo divnih ljudi. Neizostavan deo razmena jeste i znanje s kojim se svi mi vratimo. To vrlo često može bit neka nova profesionalna ili neprofesionalna veština, nešto iz opšte kulture, istorije ili par reči na novo jeziku. Još bitnije, tu je i prilika da bolje upoznamo sebe, saznamo nešto novo o nama samima i shvatimo koliko smo zapravo hrabri i za šta smo sve sposobni.

Miloje Vacić, Rudarsko-geološki fakultet UB

FINSKA

U septembru 2019. godine spakovala sam se i preselila u Finsku da započnem master studije kliničke lingvistike. Samo šest meseci kasnije preselila sam se u Holandiju, a šest meseci posle toga, pakujem se da idem u Nemačku. Zvuči kao Erasmus na steroidima i malo i jeste tako! Na svom **Erazmus Mundus master programu** imam priliku da studiram na tri različita univerziteta u različitim državama sa još sedamnaest studenata i studentkinja iz svih krajeva sveta. Program je savremen i interdisciplinaran i ima za cilj da nas pripremi za rad u akademiji, ali i da nam pokaže koje uloge možemo igrati u različitim firmama i zdravstvenim ustanovama. Iako su studije zahtevne, klasa i ja pronalazimo vremena da se družimo, upoznamo svaki novi grad, univerzitet i državu koju posetimo i stvarno doživimo pravo Erasmus Mundus iskustvo.

Katarina Bujandrić, Filozofski fakultet UNS

KORISNI LINKOVI

Europass

<https://europa.eu/europass/en/create-europass-c>

Learning Agreement

<https://www.learning-agreement.eu/>

Erasmus Mundus

https://eacea.ec.europa.eu/erasmus-plus/library/scholarships-catalogue_en

Erasmus Traineeship

<https://erasmusintern.org/>

Erasmus for Young Entrepreneurs

<https://www.erasmus-entrepreneurs.eu/>

<http://inkubator.biz/>

Youth Exchanges

<https://www.facebook.com/groups/2235624873138582>

<https://www.facebook.com/groups/youthforeuropean/>

European Solidarity Corps

https://europa.eu/youth/solidarity_en

https://europa.eu/youth/volunteering/organisations_en?country=RS

CEEPUS

<https://www.ceepus.info/#nbb>

<https://tempus.ac.rs/sta-radimo/ceepus/>

DAAD

https://www2.daad.de/deutschland/studienangebote/international-programmes/en/?fbclid=IwAR1j90yrlXA3_dZH5EybdC1F-IYb4VZ7p9Q66-_9FmQd1NISjrrEwl4BYm8

Višegradska grupa

<http://my.visegradfund.org/Account/Login>

Fulbright

<https://www.cies.org/>

Au pair

<https://karavantravel.org/program/au-pair-francuska/>

Workaway

<https://www.workaway.info/>

Global UGRAD

<https://rs.usembassy.gov/global-undergraduate-exchange-program-2020-21/>

Copyright © 2020 by the Erasmus Student Network Serbia. All rights reserved.

Izdavač:

Erazmus Studentska Mreža Srbija

Studentski Trg 1

11000 Beograd

serbia@esn.org

Lektura:

Fondacija Tempus Beograd

office@tempus.ac.rs

Štampa:

?

Tiraž:

? komada

Beograd, 2020. godina